

VOICE

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

Τα παιδιά συμμετέχουν στη μάθησή
τους: Δημιουργούν τα δικά τους
φύλλα εργασίας

Τι σημαίνει «συμμετέχω στη μάθησή μου»;

Γιατί; Πώς;

«Συμμετέχω στη μάθησή μου» (και ως αποτέλεσμα αλλάζω...) σημαίνει...

- **Ενδιαφέρομαι**
- **Εμπλέκομαι** (σε αυξανόμενης πολυπλοκότητας επίπεδα - γνωστικά και συναισθηματικά)
- **Επιμένω** παρά τις όποιες δυσκολίες, διαχειρίζομαι την αβεβαιότητα
- **Επικοινωνώ** με τους άλλους, εκφράζω ιδέες και συναισθήματα
- **Αναλαμβάνω** την ευθύνη της μάθησης μου

(Rogoff, 1997, σ. 279)

2 από τις λιγότερο συνηθισμένες πρακτικές στην εκπαίδευση είναι

1. Να εμπλέκουμε τα παιδιά στην επιλογή των εκπαιδευτικών εργαλείων (ή εκπαιδευτικού υλικού)
2. Να εμπλέκουμε τα παιδιά στη δημιουργία/ανάπτυξη των εκπαιδευτικών εργαλείων...

... που χρησιμοποιούμε για τη μάθησή τους

Τα εκπαιδευτικά εργαλεία...

- Είναι παραδοσιακά ‘υπόθεση’ του/της εκπαιδευτικού
- Γίνονται συνήθως αντιληπτά ως «ουδέτερα» & «μονοδιάστατα»

Όμως, όλα τα εργαλεία (ή υλικό) που χρησιμοποιούμε...

- διαμεσολαβούν τη μάθηση με τον έναν ή τον άλλο τρόπο

(η «συνάντηση» ενός εργαλείου κι ενός παιδιού δεν είναι ποτέ η ίδια με αυτή που έχει ένα άλλο παιδί με το ίδιο εργαλείο...)

Όταν λοιπόν ζητάμε από τα παιδιά να εμπλακούν στην επιλογή ή/και την ανάπτυξη των εργαλείων που χρησιμοποιούμε για τη μάθησή τους...

- Τους δίνουμε την ευκαιρία να **διαμεσολαβήσουν** τα ίδια τη μάθησή τους (με τον δικό τους τρόπο, ρυθμό, ενδιαφέροντα, σκέψη...)
- Να αποκτήσουν μια **συνειδητή σχέση** με τη μάθηση
- Να αντιληφθούν τη μάθηση ως μια **εμπρόθετη διαδικασία**

(τους εμπλέκουμε σε μια διαδικασία που απαιτεί γνωστικές λειτουργίες ανώτερου επιπέδου)

Τα παιδιά δημιουργούν τα δικά τους φύλλα εργασίας: σχεδιασμός & διαδικασία

Για να υποστηρίξουμε την εμπλοκή των παιδιών στη δημιουργία ανοιχτών φύλλων εργασίας...

...μπορούμε να ακολουθήσουμε την εξής διαδικασία:

Αρχικά...

- στοχαζόμαστε τις δικές μας αντιλήψεις για τα φύλλα εργασίας

&

- διακρίνουμε τη διαφορά μεταξύ των **κλειστών** (παραδοσιακών) φύλλων εργασίας και των **ανοιχτών** (παραγωγικών) φύλλων εργασίας

Ενδεικτικές ερωτήσεις προβληματισμού...

- Ποια είναι τα μειονεκτήματα των κλειστών, παραδοσιακών φύλλων εργασίας που ζητούν από τα παιδιά να 'εργαστούν' στο minimum των δυνατοτήτων τους;

- Ποια είναι τα μειονεκτήματα των φύλλων εργασίας που ζητούν από τα παιδιά να 'μαντέψουν' τη μια, σωστή απάντηση;

- Τι κερδίζουμε δίνοντας το ίδιο, τυποποιημένο φύλλο εργασίας σε όλα τα παιδιά της τάξης;

- Ποια είναι η αντίληψη μας για την αξιολόγηση στην προσχολική εκπαίδευση; Την εξυπηρετούν τα κλειστά, παραδοσιακά/τυποποιημένα φύλλα εργασίας;

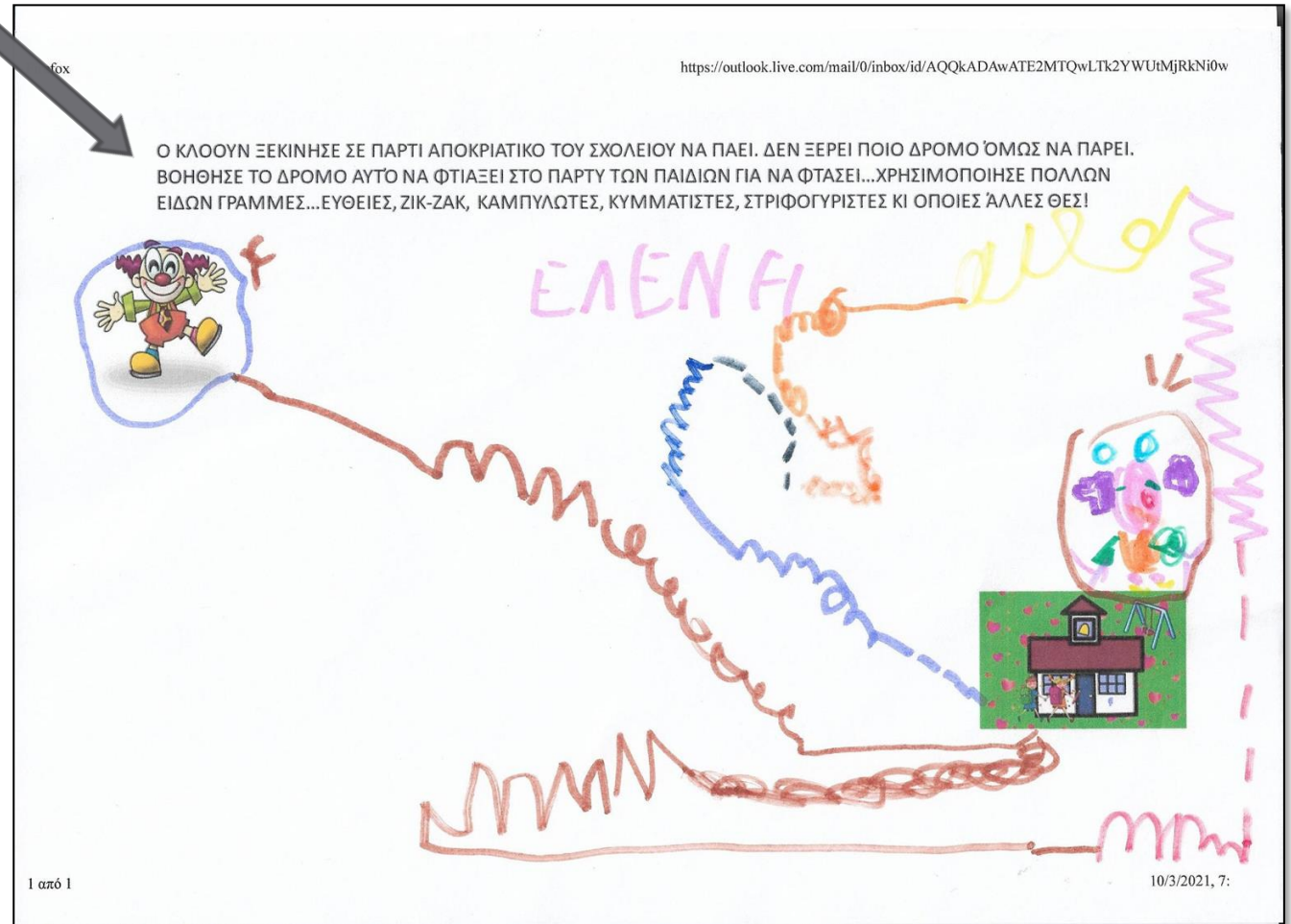
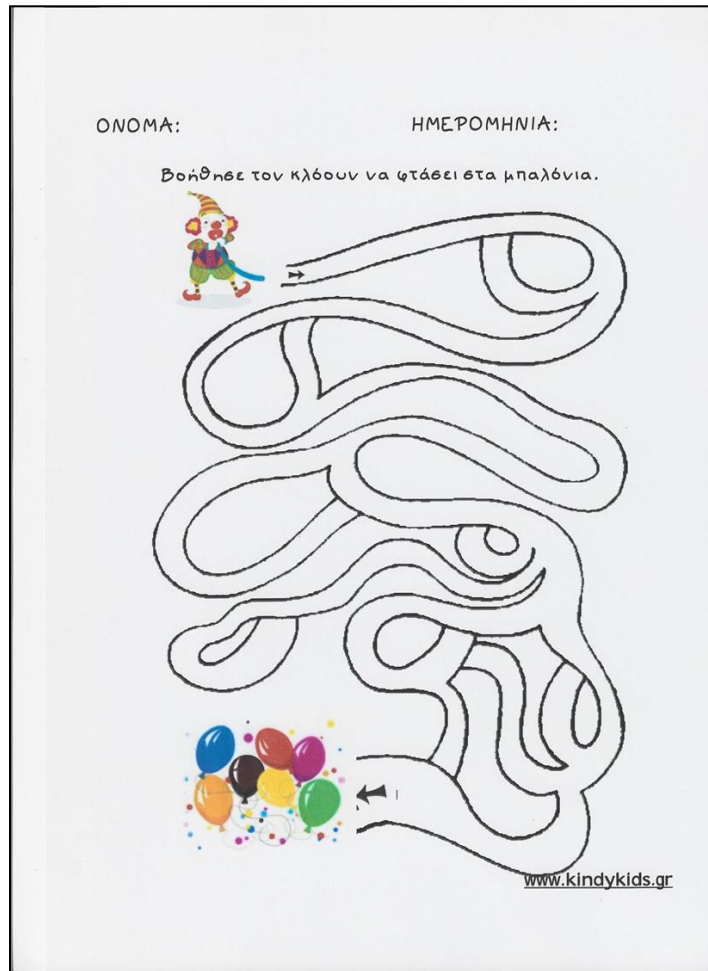
- Τι προσφέρουν τα ανοιχτά φύλλα εργασίας (σε σχέση με τα κλειστά);

Στη συνέχεια (1)

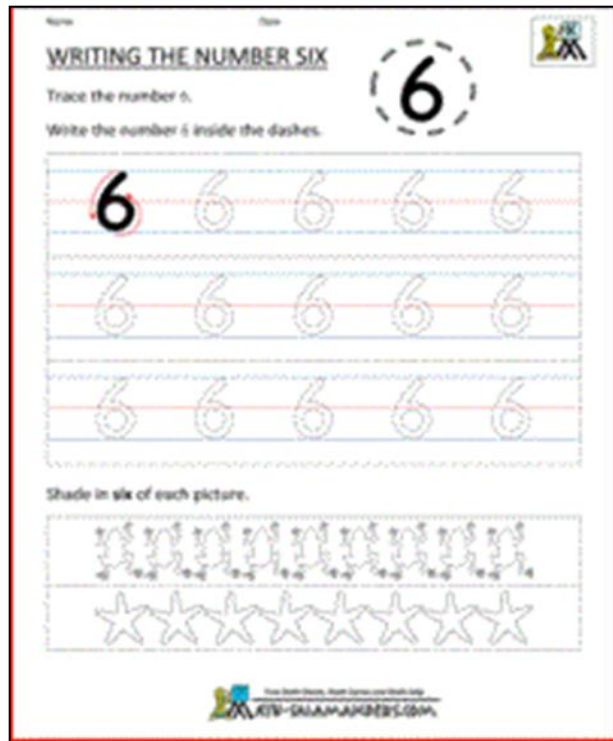
- δοκιμάζουμε να «ανοίξουμε» κλειστά φύλλα που εξυπηρετούν μαθησιακούς στόχους που μας ενδιαφέρουν

Ενδεικτικό παράδειγμα: αρχείο 17^ο Νηπ. Σταυρούπολης (Θεσσαλονίκη)

Αντί «Βοήθησε τον κλόουν να φτάσει στα μπαλόνια»

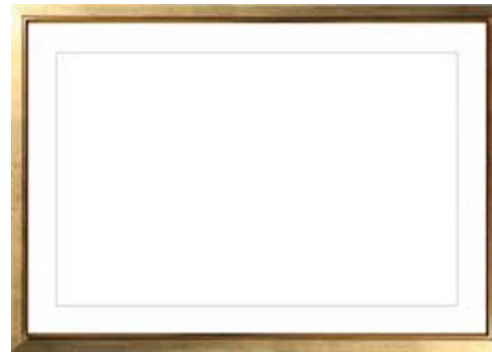

Ενδεικτικό παράδειγμα: Ο στόχος είναι να διερευνήσουμε πώς αντιλαμβάνονται τα παιδιά την ποσότητα του αριθμού (6) έξι (πηγή: αρχείο νηπιαγωγού Τσαπάνη Παρασκευής)

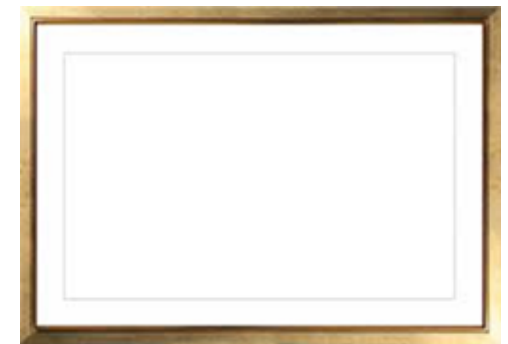

Ζωγράφισε σε κάθε κάδρο τόσα πράγματα όσα σου λέει ο αριθμός.

6

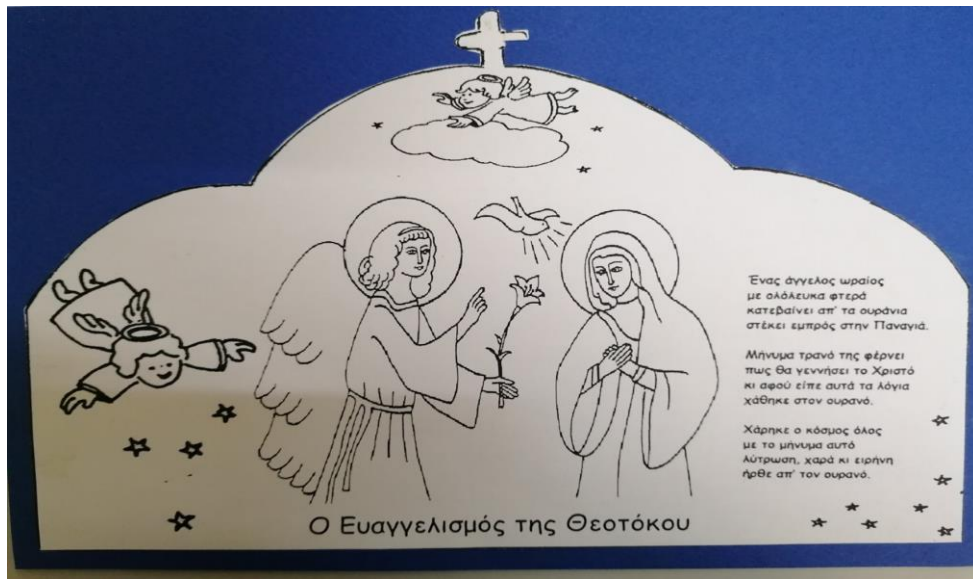

6

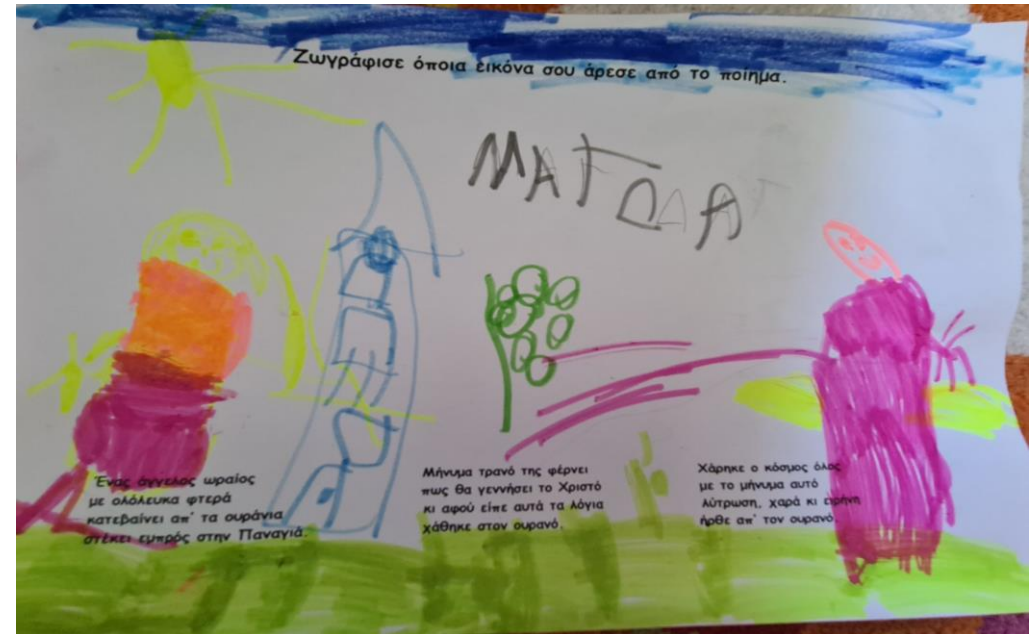

Ενδεικτικό παράδειγμα: Αρχείο 20^ο Νηπ. Σταυρούπολης (Θεσσαλονίκη)

Αντί «χρωμάτισε» ...

«Ζωγράφισε όποια εικόνα σου άρεσε από το ποίημα»

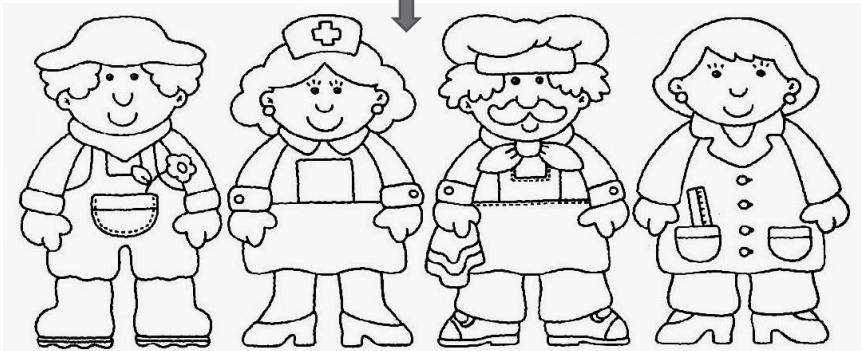

Στη συνέχεια (2)

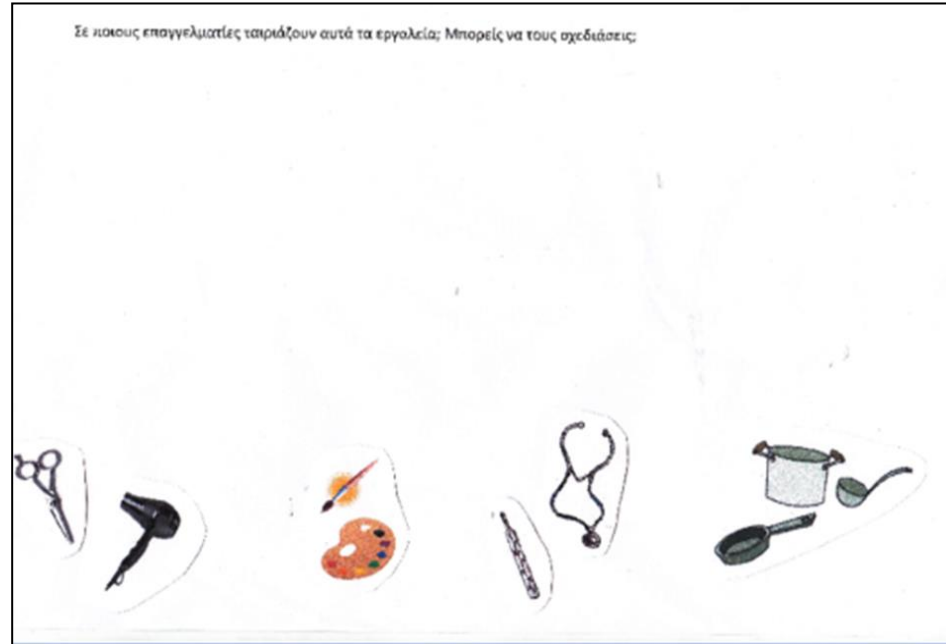
- δοκιμάζουμε να φτιάξουμε ανοιχτά φύλλα από το... 0. Πριν ξεκινήσουμε διατυπώνουμε τους στόχους που θέλουμε να εξυπηρετήσουμε.

Ενδεικτικό παράδειγμα: αρχείο 8^ο Νηπ. Σταυρούπολης (Θεσσαλονίκη)

Αντικαθιστούμε αυτό με...

Βάλε σε κύκλο τα αντικείμενα εργασίας του κάθε επαγγέλματος και ένωσε τα με το σωστό πρόσωπο. Αν θέλεις χρωμάτισε και τις εικόνες.

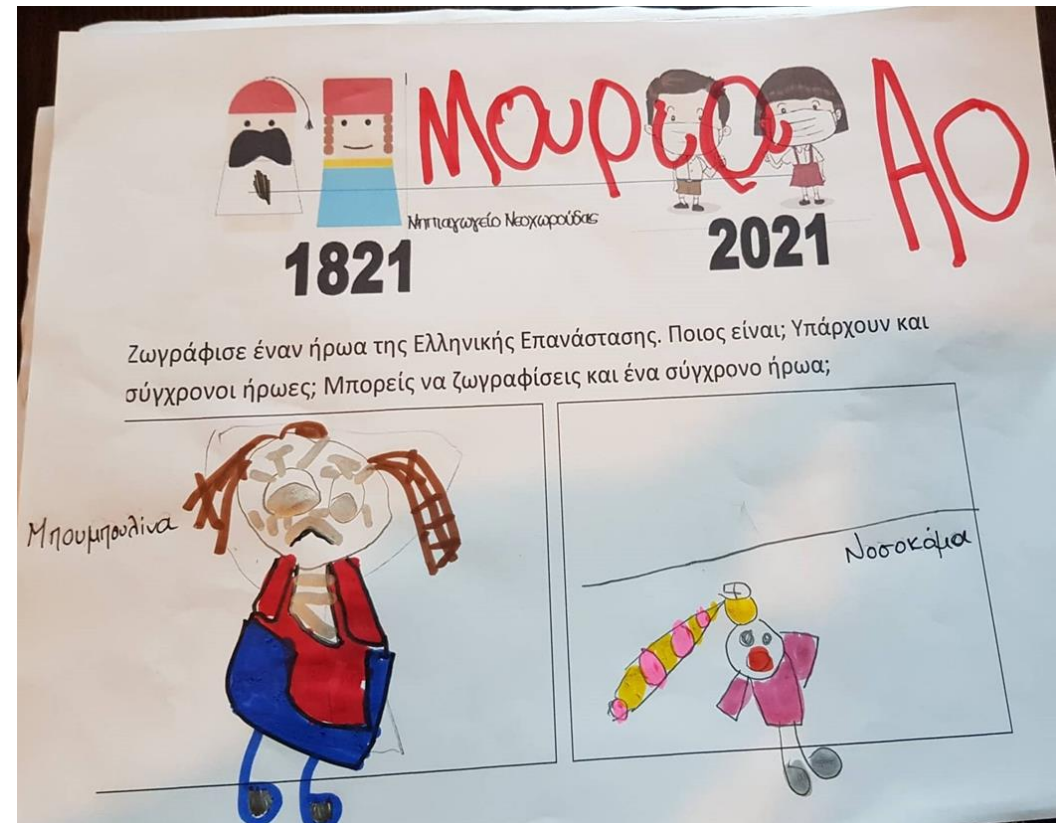
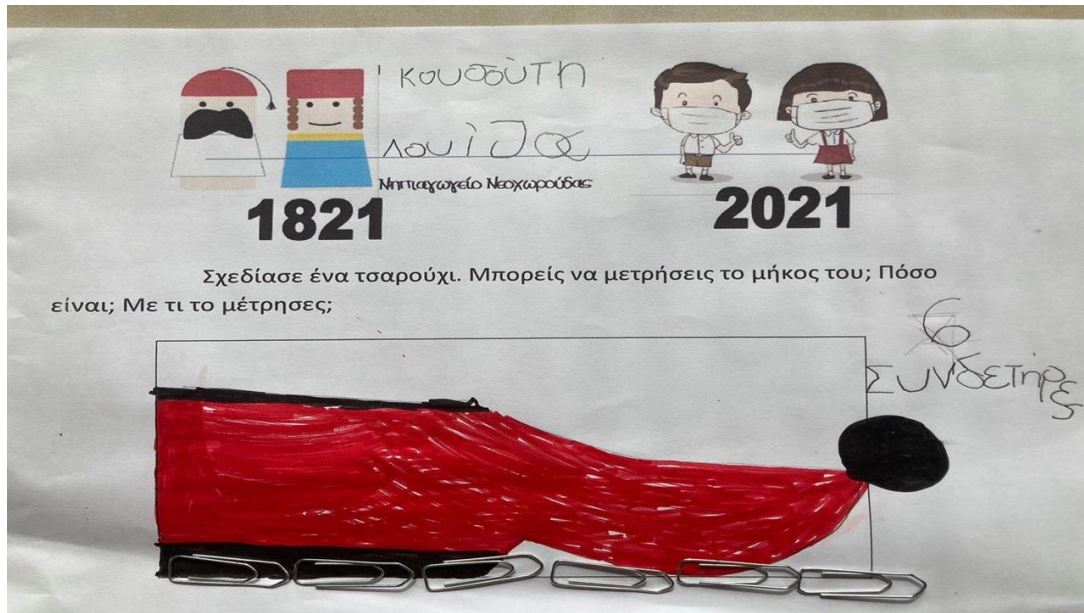
«Σε ποιους επαγγελματίες ανήκουν αυτά τα εργαλεία; Μπορείς να τους σχεδιάσεις;»

Ενδεικτικό παράδειγμα: αρχείο νηπιαγωγείο Νεοχωρούδας (Θεσσαλονίκη)

Αντικαθιστούμε αυτό (με τα τυποποιημένα σχέδια, την προσπάθεια να εμπλέξει τα παιδιά σε μη λογικές συνδέσεις και να αξιολογήσει πολλά πράγματα ταυτόχρονα)...

... με αυτό (που ζητά από τα παιδιά να σκεφτούν την έννοια του «ήρωα»)

Στη συνέχεια (3)

- τα παιδιά δημιουργούν τα δικά τους φύλλα εργασίας

Οργανώνουμε τη διαδικασία σε 2 φάσεις

- **Στην 1^η φάση:** Διαλέγουμε έναν ‘τύπο’ ανοιχτού φύλλου εργασίας και ξεκινάμε να τον ‘δουλεύουμε’ με τα παιδιά. Καταγράφουμε εντυπώσεις και σχόλια παιδιών & γονέων.
- **Στην 2^η φάση:** Προτείνουμε στα παιδιά να φτιάξουν τα δικά τους φύλλα εργασίας («σαν κι αυτά που σας έδωσα εγώ») για να τα δώσουν στους συμμαθητές τους (ή στους γονείς τους!)

Ιδέες για να εμπλέξουμε τα παιδιά στη 2^η φάση...

Ξεκινάμε από τα σχόλια που έχουν κάνει τα παιδιά για τα ανοιχτά φύλλα εργασίας που τους έχουμε ήδη δώσει («μου είπατε ότι σας άρεσαν τα φύλλα εργασίας που σας έδωσα γιατί...»)

Και συνεχίζουμε: «...και σκέφτηκα ότι μπορείτε να φτιάξετε τα δικά σας φύλλα εργασίας ώστε να έχουμε πολλά στην τάξη μας για όλους».

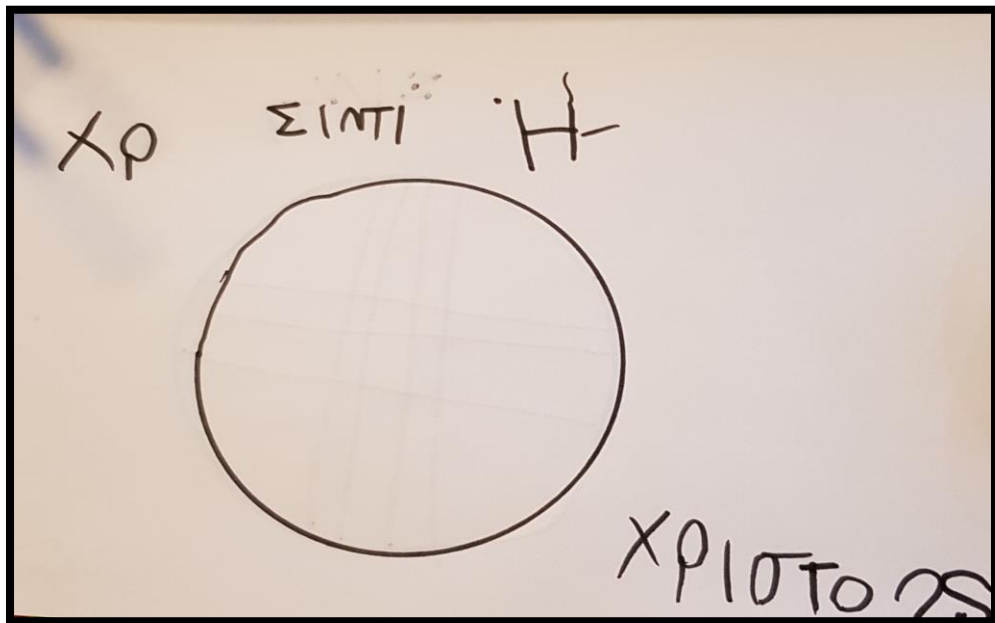
Περνάμε στην εφαρμογή λέγοντας (με στόχο να οργανώσουμε τη σκέψη και τη δράση των παιδιών):

«Ας δούμε όλοι μαζί πώς πρέπει να είναι ένα τέτοιο φύλλο για να μας κάνει να σκεφτόμαστε. Τι να έχει; Τα δικά μου φύλλα τι είχαν; Τι σας ζητούσαν να κάνετε/σκεφτείτε; Άρα κι εσείς θέλετε να φτιάξετε ένα φύλλο εργασίας που να ζητάει από τους συμμαθητές σας να σκεφτούν/να διαλέξουν/να λύσουν ένα πρόβλημα/σπαζοκεφαλιά....»

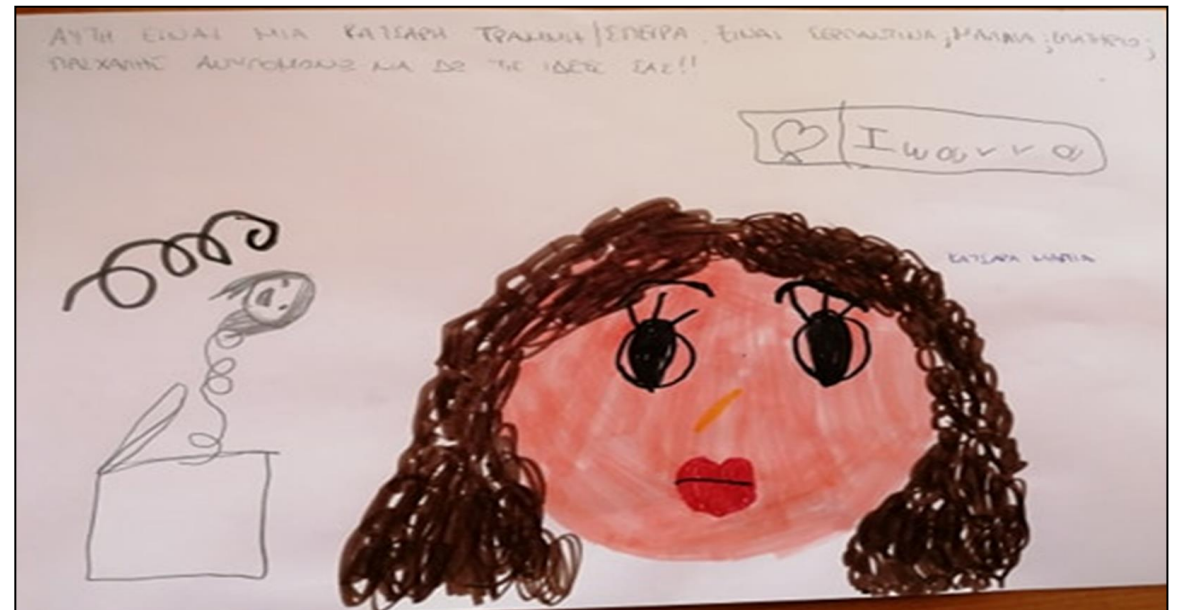
Από την ιδέα στην εφαρμογή: Τα παιδιά δημιουργούν τα δικά τους φύλλα εργασίας για τους φίλους τους

Ενδεικτικά παραδείγματα...

Από αρχείο 20^{ου} Νηπιαγωγείου Σταυρούπολης (Θεσσαλονίκη). Οδηγία μαθητή: "Είναι σιντί [CD] ή κάτι άλλο;"

Από αρχείο 17^{ου} Νηπιαγωγείου Σταυρούπολης (Θεσσαλονίκη). Οδηγία μαθητή: "Αυτή είναι μια κατσαρή γραμμή/σπείρα. Είναι σερπαντίνα, μαλλιά, ελατήριο; Ανυπομονώ να δω την ιδέα σας!"

Από την ιδέα στην εφαρμογή: Τα παιδιά δημιουργούν τα δικά τους φύλλα εργασίας για τις δασκάλες τους

Ενδεικτικά παραδείγματα...

Από αρχείο νηπιαγωγείο Νεοχωρούδας (Θεσσαλονίκη). Οδηγία μαθήτριας: “Κόψε τα κομμάτια και κάνε ένα πάζλ”

Από αρχείο νηπιαγωγείο Νεοχωρούδας (Θεσσαλονίκη) Οδηγία μαθητή: «το φίδι θα φάει αριθμούς» (the snake will eat numbers)

Ρωτήσαμε τους γονείς «Σας άρεσε το φύλλο εργασίας που δημιούργησε το παιδί σας; Τι σας άρεσε;»

Οι γονείς απάντησαν:

- «Που το παιδί μου σκέφτηκε μόνο του την απάντηση»
- «Μου άρεσε η εργασία που μου ετοίμασε. Ήταν τέλειο να απαντάω εγώ και αυτός να είναι ο δάσκαλος... Τέλειο!»
- «Η ανταπόκριση από τα παιδιά. Μορφή εκμάθησης σαν παιχνίδι»
- «Η προσέγγιση»
- «Της φάνηκε πολύ ενδιαφέρον και το έκανε με ευχαρίστηση»
- «Εξάπτουν τη φαντασία των παιδιών»
- «Είναι εύκολα για τα παιδιά»
- «Δεν είναι όπως οι άλλες φωτοτυπίες»
- «Η ελευθερία που αφήνουν στον μαθητή. Εξασκούν το μυαλό των παιδιών»
- «Πόσο έξυπνα μαθαίνουν τα παιδιά!»

Παρατηρήσαμε, συνομιλήσαμε με τα παιδιά και διαπιστώσαμε...

Αυξημένο
ενδιαφέρον και
συμμετοχή τους στη
μαθησιακή
διαδικασία

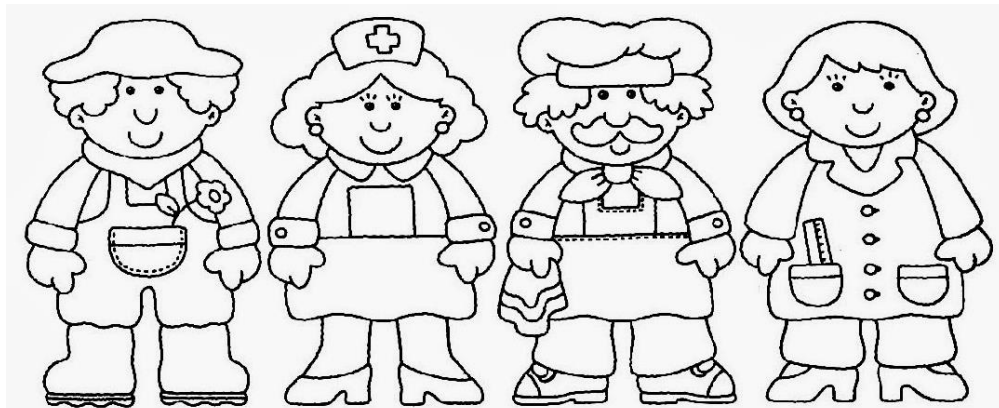
Αλληλεπίδραση και
ανταλλαγή ιδεών-
σκέψεων

Κινητοποίηση της
σκέψης και της
φαντασίας τους

Σύνδεση με
πρότερες γνώσεις
και εμπειρίες τους

Βελτίωση των
σχεδίων τους

Τι είδους διάλογο μεταξύ εκπαιδευτικού και παιδιού ενθαρρύνει κάθε ένα από τα παρακάτω φύλλα εργασίας, όταν το παιδί τα φέρει συμπληρωμένα;

Βάλε σε κύκλο τα αντικείμενα εργασίας του κάθε επαγγελματία και ένωσε τα με το σωστό πρόσωπο. Αν θέλεις χρωμάτισε και τις εικόνες.

Σε ποιους επαγγελματίες ταιριάζουν αυτά τα εργαλεία; Μπορείς να τους σχεδιάσεις;

Εμπλέκοντας τα παιδιά στη δημιουργία των δικών τους φύλλων εργασίας...

- Τους δείχνουμε ότι μπορούν να έχουν μια παραγωγική/δημιουργική/γόνιμη ‘σχέση’ με το ‘χαρτί’ (ως εκπαιδευτικό εργαλείο).
- Βάζουμε τις βάσεις για να αντιληφθούν τα φύλλα εργασίας ως τεκμηριωμένη επιλογή και όχι ως συνήθεια μιας άλλης εποχής.
- Βάζουμε τις βάσεις για να αντιληφθούν τα παιδιά την παραγωγή της γνώσης ως συλλογική διαδικασία.

Συμμετέχουν πραγματικά & ουσιαστικά στη μάθησή τους!

Βιβλιογραφία

Birbili, M. (2017). The pedagogy of worksheets in early childhood settings: teachers' beliefs and practices. In A. Pinto & V. Pagnotto (Eds.), *Focus on Early Childhood Education* (pp. 85-122). New York, NY: Nova Science Publishers.

Rogoff, B. (1997). Evaluating development in the process of participation: Theory, methods, and practice building on each other. In E. Amsel & A. Renninger (Eds.), *Change and development* (pp. 265-285). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Το έργο υποστηρίχθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) στο πλαίσιο της 3ης Προκήρυξης της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία» με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης» (Αριθμός Έργου: 1953).

VOICE

Voicing children Opportunities
Interaction Collective decision
making Education

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ